

Audit

SC Heerenveen

Auditteam Voetbalvandalisme

0-meting | februari 2010

Audit

SC Heerenveen

Auditteam Voetbalvandalisme

0-meting | februari 2010

In opdracht van

Het Auditteam Voetbalvandalisme

Met dank aan

SC Heerenveen

Gemeente Heerenveen

Openbaar Ministerie Leeuwarden

Regiopolitie Fryslân

Illustraties en vormgeving

Marcel Grotens (Bureau Beke)

Onderzoeksteam en rapportage

Henk Ferwerda

Tom van Ham

Henk de Man

André Oudendag

Siert Vos

© Arnhem, februari 2010

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Club, supporters en incidenten	7
3	Samenwerking rondom voetbalveiligheid	8
4	Inzet rondom voetbal per organisatie getypeerd	9
5	De BVO onder de loep	10
6	Hoofdpijnen veiligheidsbeleid	13
7	Aandachtspunten veiligheidsbeleid vanuit de veiligheidspartners	15
8	Club- en gemeentespecifiek	16
9	Samenvatting en conclusies	17
	Bijlage - verantwoording Audit	18

1. Inleiding

Het Auditteam Voetbalvandalisme

In 2003 stelde het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het landelijk Auditteam Voetbalvandalisme in, dat op grond van artikel 2a van het Instellingsbesluit van 13 augustus 2003 (en gewijzigd op 15 december 2006) de volgende taakstelling kreeg:

- bij ingrijpende incidenten van voetbalvandalisme in Nederland een kortlopend feitenonderzoek te doen;
- onderzoek te verrichten naar het voorkómen van incidenten.

Daarnaast was het op grond van art. 3 in het (gewijzigd) Instellingsbesluit mogelijk om onderzoek te verrichten op verzoek van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), of op verzoek van de burgemeester van de betreffende regio, waar zich ingrijpende incidenten voordeden (in overleg met BZK). Ook kon het Auditteam op eigen initiatief besluiten tot het verrichten van onderzoek (eveneens in overleg met BZK).

Het onderzoek richtte zich op de lokale 'voetbalvierhoek', bestaande uit gemeente, politie, Openbaar Ministerie (OM) en de Betaald voetbalorganisatie (BVO). Het Auditteam Voetbalvandalisme deed vijf jaar lang actief onderzoek en sloot in 2009 af met een eindrapport.

Sinds eind april 2009 is het voorzitterschap van het Auditteam Voetbalvandalisme overgenomen door Annemarie Jorritsma. De overige leden van het Auditteam zijn: Gerard Beelen, Henk Wooldrik, Gerrie Ruijs, Mirjam Salet en Peter van Zunderd. De Interdisciplinaire stuurgroep voetbalvandalisme en voetbalgeweld heeft in 2008 de taken van het Auditteam geherformuleerd.

De hoofddoelstelling van het nieuwe Auditteam is om voor de komende twee jaar op grond van audits concreet advies en aanbevelingen te geven over de aanpak van voetbalvandalisme en voetbalgeweld door de lokale voetbalvierhoek. Samen met de betrokken partijen wordt de (tussen)balans opgemaakt. Hierbij ligt de focus op de voortgang van de landelijke beleidsprioriteiten op lokaal niveau. Ook zal in kaart worden gebracht hoe de veiligheidsorganisatie en de fysieke infrastructuur zijn afgestemd op het profiel van de supporters en op het risiconiveau van de wedstrijden. Net als in het verleden zullen grootschalige incidenten rondom het voetbal – op eigen initiatief of indien daartoe wordt verzocht – ook in onderzoek worden genomen. De onderzoeken en audits worden uitgevoerd door een onderzoeksteam, bestaande uit onderzoekers en praktijkdeskundigen.

Werkwijze bij een audit

Door het onderzoeksteam wordt tweemaal een wedstrijdbezoek afgelegd, waarbij geobserveerd wordt aan de hand van een observatielijst. De wedstrijden worden zowel vanuit de 'clublijn' als vanuit de 'politielijn' bekeken. Daarnaast vinden per organisatie (groeps)interviews plaats met vertegenwoordigers van partijen uit de lokale vierhoek. Tot slot worden relevante documenten, zoals het veiligheidsconvenant, draaiboeken en uitdraaien van het VVS bestudeerd c.q. geanalyseerd.¹ Het geheel mondt uit in een openbare rapportage.

¹. Zie voor de onderzoeksverantwoording de bijlage.

Uitgangspunten omtrent veiligheid

Veiligheid is een essentiële factor voor het bestuur van een voetbalclub: sfeer en veiligheid zijn basisvoorwaarden. Sfeer en veiligheid helpen bij het aantrekken van supporters en sponsors. Zodra de veiligheid op een acceptabel niveau is gebracht, kunnen redelijke wensen van (fanatieke) supporters worden ingewilligd. De veiligheid bij voetbalwedstrijden wordt in onderlinge samenhang bepaald door supporters (aard en aantal), de veiligheidsorganisatie, de fysieke infrastructuur en veiligheidsmaatregelen. Voetbalveiligheid vergt dan ook samenspel in de vierhoek van gemeente, politie, OM en BVO.

2. Club, supporters en incidenten

- 2.1 SC Heerenveen is een BVO die in het seizoen 2009-2010 voor het 17de achtereenvolgende seizoen uitkomt in de Eredivisie. De thuisbasis van SC Heerenveen is het Abe Lenstra Stadion. In dit stadion kunnen momenteel 26.100 toeschouwers plaatsnemen. Dit betekent dat bijna alle inwoners van de plaats Heerenveen in het stadion passen. In seizoen 2008-2009 is de zuidwesthoek van het stadion verbouwd en werd een nieuwe businessruimte toegevoegd.
- 2.2 Er is van oudsher sprake van een in leeftijd vrij oude supportersschare. Men is gematigd en er is veel sociale controle. Rond de 8.000 supporters zijn afkomstig uit Heerenveen zelf, andere supporters komen uit de rest van Friesland en Nederland. Veel mensen zijn te omschrijven als echte clubmensen. Wel valt het op dat zich in de loop der tijd een lastig groepje supporters ontwikkeld heeft. Deze supporters dagen supporters van bezoekende clubs meer uit dan voorheen. Het gaat daarbij om een klein deel van de supporters die op Nieuw Noord staan. Deze groep is aan te duiden als jonge harde kern.
- 2.3. De politie in Heerenveen brengt haar risicosupporters in kaart via de methodiek 'Hooligans in Beeld'. De eerder genoemde groep op Nieuw Noord bestaat uit 30 à 40 probleemsupporters, waarvan 3 à 4 echte probleemgevallen. Door de leden van de jonge harde kern wordt volgens respondenten cocaïne gebruikt. In totaal zijn er blijkens het Voetbalvolgsysteem (VVS) 14 stadionverboden (peildatum 16 januari 2010); het betreft 11 landelijk stadionverboden, 1 lokaal stadionverbod en 2 personen met een lokaal én landelijk stadionverbod.
- 2.4 De communicatie tussen club en (fanatieke) aanhang is goed. De BVO kent twee supportergroepen; Feanfan en Nieuw Noord. Feanfan is voornamelijk betrokken bij het organiseren van busreizen tijdens uitwedstrijden, Nieuw Noord richt zich voornamelijk op sfeeracties. Met Feanfan treedt de BVO eenmaal per twee maanden in gesprek, met Nieuw Noord vindt elke maand overleg plaats.
- 2.5 In het afgelopen jaar (meetmoment 16 januari 2010) hebben tijdens thuiswedstrijden 22 (relatief lichte) incidenten waarbij supporters van SC Heerenveen betrokken waren, plaatsgevonden. Tijdens uitwedstrijden bedraagt dit aantal in dezelfde periode 7 incidenten. Het betreft vrijwel altijd incidenten met een beperkte impact, zoals het afsteken van fakkels en al dan niet kortdurende spreekkoren of vernielingen. Van ernstige incidenten of ernstige confrontaties is – buiten een confrontatie in Volendam tussen Ajax- en Heerenveensupporters op 22 april 2009 – geen sprake.

Dit incident betrof een massale vechtpartij in een horecagelegenheid in het centrum van Volendam. Hier zaten Ajax- en Heerenveensupporters aanvankelijk samen naar het voetbal te kijken, totdat de vlam in de pan sloeg. In totaal raakten vier Heerenveensupporters gewond door messteken.

- 2.6 Op dit moment verkeert SC Heerenveen bij thuiswedstrijden in de situatie dat bezoekende supporters van de meeste BVO's zonder enige restrictie – dus vrij – naar Heerenveen kunnen reizen.² Dit leidt – met uitzondering van een enkele Europacupwedstrijden en recent (december 2009) bij de wedstrijd tegen Feyenoord – niet tot problemen. Supportersstromen kruisen elkaar dus zowel voor de wedstrijd (in de stad) en op weg naar het stadion als na de wedstrijd (bij vertrek).

². Uitzonderd AZ, FC Twente en Heracles Almelo: bezoekers van deze clubs zijn gebonden aan een auto- dan wel buscombi.

3. Samenwerking rondom voetbalveiligheid

3.1 De samenwerking tussen BVO, gemeente, OM en politie is goed en ook intern wordt voldoende overlegd:

- Er worden jaarlijks onder regie van de gemeente – lokale driehoek aangevuld met de BVO – drie veiligheidsoverleggen gevoerd (zie 3.2). Van deze overleggen worden notulen gemaakt waarin ook actiepunten worden opgenomen.
- Vanuit de gemeente is er bilateraal en operationeel overleg met de BVO en de politie (team Heerenveen).
- Er is structureel veiligheidsoverleg (wekelijks) tussen de BVO en politie, indien nodig aangevuld met vertegenwoordigers van de gemeente, het arrondissementparket en de supporterscoördinator (zie 3.3).
- Er is operationeel overleg tussen BVO en politie. Indien nodig schuift het OM aan.
- Binnen de politie is er intern tactisch overleg.
- Op de wedstrijddag is er intern operationeel overleg bij de politie.

Alle partijen zijn tevreden met de wijze van overleg en geven aan dat er sprake is van korte lijnen: men weet elkaar wanneer dat nodig is makkelijk te vinden. Ook is er sprake van een goede onderlinge informatie-uitwisseling.

3.2 Tijdens het veiligheidsoverleg in de lokale driehoek komen beleidsmatige en operationele aspecten samen. Zaken die onder andere besproken worden, zijn:

- Het gedrag van Heerenveen-supporters.
- Een evaluatie van het seizoen, een seizoenshelft of het seizoen tot dusverre; daarbij wordt tevens vooruitgekeken naar toekomstige wedstrijden.
- De politie-inzet en de onderlinge samenwerking.
- (Veiligheids)maatregelen die door de verschillende partners worden genomen.
- Cijfers van het OM, de politie, de BVO en GHOR.
- Evaluatie van oefeningen en vastleggen van toekomstige oefeningen.
- Afstemming van beleid en communicatie hierover

3.3 Tijdens het structureel veiligheidsoverleg komen de volgende aspecten aan de orde:

- Voorbereiden en evalueren van (risico)wedstrijden.
- Afstemming van operationeel beleid en communicatie hierover.
- De lokale driehoek voorzien van informatie indien noodzakelijk.

3.4 In 2009 is door gemeente en BVO een oefening georganiseerd voor het crisisteam van SC Heerenveen. Tijdens deze *table top* oefening is aan de hand van een 'uitslaande brand scenario' de afstemming van de interne crisisorganisatie van SC Heerenveen en de externe hulpdiensten in geval van een grootschalig incident getest. De uitkomsten van deze oefening zijn gebruikt ter verfijning van de geldende werkafspraken en een update van het calamiteiten- en ontruimingsplan van SC Heerenveen. Daarnaast zijn de uitkomsten gebruikt als input voor het rampbestrijdingsplan voor het stadion. Daaraan wordt op dit moment gewerkt. Na vaststelling van het rampbestrijdingsplan zal opnieuw multidisciplinair worden geoefend.

Voorafgaand aan voornoemde training heeft een oefening van het Gemeentelijk Beleids-team plaatsgevonden waaraan hetzelfde scenario ten grondslag lag. SC Heerenveen en sportstad Heerenveen hebben ook aan deze training deelgenomen. Van deze oefeningen leert men naar eigen zeggen veel: er ontstaan routine en een team en de betrokken partijen leren elkaar goed kennen.

4. Inzet rondom voetbal per organisatie getypeerd

4.1 De veiligheidsorganisatie van de BVO is momenteel als volgt:

- Bij de BVO staat een manager security and safety (0,5 fte) aan het hoofd van de veiligheidsorganisatie met daaronder 3 stewardcoördinatoren. Twee personen die gedetacheerd zijn vanuit een uitzendbureau, zijn eveneens betrokken bij onder andere de werving & selectie van nieuwe stewards. Dit is de bovenkant van de veiligheidsorganisatie binnen de BVO. Vanuit de BVO gaat een stewardcoördinator mee met uitwedstrijden.
- Onder de bovenkant van de veiligheidsorganisatie werken 336 stewards, sectorhoofden en (ingehuurde) professionele beveiligers.
- Binnen het stadion heeft de BVO de regie; de politie kan de regie op verzoek van de BVO – bij incidenten of calamiteiten – overnemen.

4.2. De briefing van de stewards vindt getrappt plaats. De hoofdstewards worden op de avond voor de wedstrijd gebriefd door de manager security and safety; bij deze briefing zijn de politie, de stewardcoördinatoren en de coördinator commandopost aanwezig. Op de wedstrijddag zelf wordt het overige personeel onder het motto *'need to know'* door de hoofdstewards van informatie voorzien. Dit betekent dat de stewards van het bezoekersvak andere informatie ontvangen dan de stewards in het hoofdgebouw.

4.3 Bij de politie is de inzet en dus het aantal betrokken personen wisselend. Op basis van de laatste twee A-, B- en B-plus-wedstrijden kan het volgende over de politie-inzet gezegd worden:

- Tijdens A-wedstrijden wordt tussen de 32 en 34 man politiepersoneel ingezet.
- Tijdens B-wedstrijden wordt tussen de 41 en 74 man politiepersoneel ingezet.
- Tijdens B-plus-wedstrijden wordt tussen de 73 en 98 man politiepersoneel ingezet.

4.4 De briefing van de politie wordt op zeer professionele wijze³ gegeven; het OM en de gemeente waren bij de door ons bezochte briefing aanwezig. Alle benodigde informatie kwam aan de orde en in het kader van 'Hooligans in Beeld' werden tevens de stadionverboden getoond. De taken en de posities van de diverse eenheden werden duidelijk geformuleerd.

4.5 Het OM kent een aparte voetbalofficier en voetbalsecretaris voor Heerenveen. Zij werken vanuit Leeuwarden. Tijdens voetbalwedstrijden is de officier aanwezig. De voetbalsecretaris van het OM zit op het bureau, waar bepaald wordt hoe de rechterlijke gang wordt uitgezet.

4.6 Binnen de gemeente zijn - naast de burgemeester als eindverantwoordelijke voor de openbare orde en veiligheid - een specialist veiligheid i.c. beleidsadviseur openbare orde & veiligheid bij het uitzetten van het beleid rondom voetbal betrokken. Doel van het convenant dat de gemeente met de overige partners (BVO, OM en politie) heeft afgesloten, is er zorg voor te dragen dat de wedstrijden van SC Heerenveen in een feestelijke en veilige sfeer plaatsvinden.

³. De briefing is gestructureerd, heeft diepgang en waar nodig worden zaken met beelden (PowerPoint) verhelderd en inzichtelijk gemaakt.

5. De BVO onder de loep

- 5.1 SC Heerenveen heeft 365 stewards in dienst. Alle stewards krijgen een opleiding bij SC Heerenveen, met als resultaat een blauwe pas. De briefing van de stewards vindt op de dag voor de wedstrijd en de wedstrijddag plaats; op de dag voor de wedstrijd ontvangen de hoofdstewards hun briefing. De hoofdstewards geven vervolgens op de wedstrijddag een briefing aan de stewards op diverse plekken in het stadion. Informatie wordt op basis van *need to know* verstrekt; dit houdt in dat specifiek per sector gebriefd wordt. Daarnaast lopen iedere wedstrijd 6 stewards in groepjes van 3 rond het stadion (het interventieteam). Als er iets gebeurt in het stadion, komen eerst de interventieteams ter plaatse; wanneer deze inzet tekort blijkt te schieten, komt er ondersteuning vanuit de stewards en beveiligers.
- 5.2 SC Heerenveen verkeert in de luxe positie dat de thuiswedstrijden altijd uitverkocht zijn en dat er een wachtlijst is voor 'nieuwkomers'. Voor bezoekende supporters is de kassa tijdens B-wedstrijden gesloten en bij A-wedstrijden is dit meestal ook het geval. Mensen die op de wachtlijst staan, krijgen voorrang ten opzichte van mensen die niet op de wachtlijst staan bij de verkoop van losse kaarten voor uitwedstrijden. Op deze wijze probeert men te voorkomen dat onbekende mensen in het uitvak komen.
- 5.3 Over de fysieke infrastructuur rondom en in het stadion is het volgende op te merken:
- De bewegwijzering vanaf de snelweg naar het stadion is goed.
 - De parkeerruimte bij het stadion is ontoereikend; als gevolg daarvan parkeert het thuispubliek in de wijken rondom het stadion, wat tot ergernis van en overlast voor omwonenden leidt.
 - De aan- en afvoer van supporters via de snelweg is niet voldoende. Ruim na afloop van de wedstrijd duurde het 45 minuten alvorens de snelweg was bereikt.
 - De parkeerfaciliteiten rond het uitvak zijn, gezien de capaciteit die het uitvak biedt, ontoereikend. De BVO is met de gemeente in gesprek om een parkeerterrein in de buurt van het uitvak te creëren.
 - Buiten de busroute zijn er geen afgeschermd routes naar het uitvak.
 - De capaciteit van het busvak is met drie bussen beperkt; overcapaciteit kan overigens wel voldoende worden afgevoerd naar een locatie – op steenworp afstand van het stadion – die begrensd wordt door water en muren.
- 5.4 De looproute vanaf het NS-station wordt – door de politie – bepaald aan de hand van het type supporter. Thuissupporters worden vrijgelaten en uitsupporters worden, indien nodig, begeleid. De route gaat door het centrum. Dit leidt soms tot problemen op momenten dat er in het centrum ook andere activiteiten gepland zijn, zoals bijvoorbeeld een (Kerst)markt.
- 5.5 Het stadion verkeert in een prima staat en de segmentering is duidelijk. Wel is er een aantal aandachts- c.q. verbeterpunten te noemen:
- Tijdens de wedstrijd is het mogelijk om alle segmenten – zonder enige vorm van controle – te betreden.
 - De afstand tussen het bezoekersvak en het vak van de fanatiekere aanhang (Nieuw Noord) is zo groot mogelijk. In het Nieuw Noord-vak heeft men staanplaatsen gecreëerd. In dit vak zijn buffers geplaatst zodat een deinende massa niet van het vak kan vallen. Gezien de afzetting van het vak is het wel de vraag of deze – bij incidenten – eenvoudig genoeg te bereiken is (bijvoorbeeld met een brancard).
 - De capaciteit van de ruimte waar de bezoekers aankomen, is niet ingericht voor een grote groep supporters die gelijktijdig aankomt.

- De ruimte achter de tourniquets (waar gefouilleerd wordt) is niet berekend op de capaciteit die het bezoekersvak werkelijk te bieden heeft. Dit kan tot ergernissen onder bezoekende supporters leiden.
- Het enige hekwerk binnen en buiten het stadion is de fysieke afscherming van het bezoekersvak in het stadion. Supporters kunnen vrij makkelijk over deze (lexaan)wand naar het naastgelegen vak komen. De BVO heeft reeds opdracht gegeven deze te verhogen zodat dit niet langer mogelijk is.
- De metalen palen in het bezoekersvak die in de nabijheid staan van de lexaanwand zijn ideaal om een 'liftje' te geven. Deze zouden weggehaald dienen te worden.
- Het zicht vanuit het bezoekersvak is goed, mede omdat er geen net is opgehangen. Dit heeft wel tot gevolg dat projectielen het veld kunnen bereiken. Dit is, voor zover bekend, tot op heden niet gebeurd.

5.6 De commandoruimte is in de nabijheid van het uitvak gesitueerd. Deze ruimte geeft een goed overzicht over het gehele stadion en is verdeeld in drie compartimenten:

- In ruimte 1 is het videogedeelte gehuisvest. Het stadion beschikt over 63 digitale en analoge camera's (inclusief 24 camera's in diverse ruimtes in de hoofdgebouwen). De camera's geven zowel binnen als buiten het stadion een goed overzicht en ook de kwaliteit van de camerabeelden is goed. De beelden worden opgenomen.
- In ruimte 2 bevindt zich het hoofd beveiliging die zijn mensen aanstuurt en een coördinator stewarding die zijn mensen (365) aanstuurt. Zij beschikken tevens over eigen monitoren teneinde te kunnen waarnemen en te sturen op eventuele incidenten. In deze ruimte worden alle portfoongesprekken gelogd, waardoor er in een latere fase op teruggekomen kan worden.
- In ruimte 3 bevindt zich de operationeel commandant (OC) van de politie.
- Door de compartimentering en de afstand tussen de ruimtes heeft de OC – als dat nodig is – niet voldoende zicht op de camerabeelden.

5.7 Binnen de club zijn verschillende veiligheidsmaatregelen getroffen. Hieronder worden zij puntsgewijs benoemd:

- Ter vermaak van de supporters is er binnen het stadioncomplex een supporters-home waar supporters na de wedstrijd terecht kunnen.
- In de besloten ruimten in het stadion wordt alcohol geschonken, tijdens de wedstrijd is er evenementenbier in omloop. In het gastenvak mag geen alcohol genuttigd worden en zijn consumpties verboden. Op dit laatste werd onvoldoende gecontroleerd.
- Drugsgebruik wordt aangepakt en men ervaart er geen problemen mee binnen het stadion. Wel is de indruk dat er de laatste tijd sprake is van handel in en gebruik van cocaïne onder de jonge harde kern.
- De BVO treedt in gesprek met mensen die een lichte overtreding in het stadion begaan en houdt de regie. Na twee lichte overtredingen binnen het stadion volgt een stadionverbod.
- Wanneer de politie betrokken raakt – bijvoorbeeld voor het opstellen van een proces-verbaal – volgt automatisch een stadionverbod na afhandeling van het proces-verbaal door de politie. Indien de termijn van zes weken wordt overschreden, volgt vanuit de BVO geen sanctie meer.
- De BVO kent een sociaal preventief beleid; één van de doelstellingen is het meegeven van de juiste normen en waarden met betrekking tot de wedstrijden aan de jeugd. Daartoe worden verschillende activiteiten georganiseerd.

5.8 Foullering

- De situering voor de foullering is goed. Foullering vindt plaats in de ruimte achter de tourniquets; er wordt 1 op 1 gefouilleerd bij het gastenvak en Nieuw Noord, bij de andere ingangen is sprake van visitatie.
- De gasten worden op duidelijke en degelijke wijze gefouilleerd; naast twee medical stewards waren er ook twee politiemensen van PSV aanwezig in de foulleringruimte.
- In sommige gevallen wordt op onjuiste gronden – namelijk op grond van een niet-bestaand artikel in de APV – preventief gefouilleerd. Volgens de stadioncommandant had een groep van ongeveer 20 supporters vuurwerk in bezit. De doelstelling is om dergelijke supporters direct aan te spreken en uit de anonimiteit te halen. De vuurwerksupporters werden vervolgens preventief gefouilleerd.

6. Hoofdpijnen veiligheidsbeleid

- 6.1 De vergunningverlening vindt plaats op basis van een APV (art. 2.2.4b) en het beleid; daarmee is de vergunningverlening tweedelig. Voor het gehele complex van SC Heerenveen is nu een gebruiksvergunning afgegeven: deze speelt een belangrijke rol bij de veiligheidsverklaring en geldt voor het gehele seizoen. De vergunning op basis van de APV heeft ondermeer betrekking op de verkeersregelaars. De vergunning kan voor meerdere wedstrijden gelden. In deze vergunning wordt zo min mogelijk opgenomen; door diverse zaken in het convenant op te nemen, wil de gemeente voorkomen zaken dubbel te behandelen en probeert zij veel papierwerk te vermijden.
- 6.2 Bij de risico-inschattingen rondom wedstrijden zijn gemeente, politie en BVO betrokken. Vooruitlopend op het nieuwe seizoen komt de risico-inschatting bij het veiligheidsoverleg aan de orde. Dit overleg vindt plaats onder regie van de gemeente. Tijdens dit overleg worden onder andere vervoersregelingen die eventueel opgelegd worden, besproken. De desbetreffende club(s) worden door middel van een zogenaamde burgemeestersbrief van deze opgelegde vervoersregeling op de hoogte gebracht.
- 6.3 In de voorbereiding is bij Heerenveen alleen sprake van A- en B-wedstrijden. Vanuit de politie kijkt men bij het vaststellen van het risico naar de laatste drie jaren en het gedrag van uitsupporters van een club. Indien een supportersgroep gedurende het seizoen gewelddadiger wordt, kan de risico-inschatting worden aangepast. Daarnaast wordt CIV-informatie gebruikt. Op basis van informatie wordt op- en afgeschaald. Daarbij wordt ook het OM betrokken. Ook met de stand in de competitie wordt rekening gehouden. Bij de inschaling van wedstrijden is de Regionale Inlichtingen Dienst (RID) altijd betrokken. De rapportage vanuit de RID schat de wedstrijd in op drie risiconiveaus: laag, midden en hoog. Het vertrouwen in de RID en haar informatiepositie is groeiende.
- 6.4 Volgens de politie is het door voortdurend binnenkomende informatie steeds moeilijker een planning qua personele inzet voor het hele seizoen te maken; het moet per wedstrijd bekeken worden. Gedurende wekelijkse overleggen binnen de politie wordt gekeken of er aanleiding is de risico-inschatting voor een wedstrijd aan te passen. Bijstelling van een risico-inschatting vindt overigens nauwelijks plaats.
- 6.5 Het veiligheidsconvenant wordt jaarlijks geëvalueerd; dit wordt elk jaar weer toegevoerd aan de betrokken partijen en iedereen is verplicht daarop te reageren. De gemeente probeert alles wat zij doet te plaatsen binnen het beleidskader voetbalvandalisme om zorg te dragen voor de legitimiteit van haar acties.
- 6.6 Het voortdurende geschuif met aanvangstijden in verband met uitzendrechten wordt door de gemeente als vervelend ervaren. Bezoekers komen in de spits terecht of de wedstrijd tijden zijn niet afgestemd op de dienstitijden van de politie.
- 6.7 De gemeente maakt gebruik van een evenementenkalender. Aan de hand van deze kalender wordt bepaald welke evenementen knelpunten op kunnen leveren met voetbalwedstrijden.
- 6.8 Naast de verschillende vormen van overleg, vinden er tevens regelmatig oefeningen volgens het veiligheidsconvenant plaats (zie 3.3).

- 6.9 Tijdens de wedstrijd zelf is er sprake van meerdere veiligheidsmaatregelen (zie ook fouillering) en afspraken:
- De bejegening van de supporters door de politie is vriendelijk en is niet afhankelijk van wedstrijden; men probeert zo laag mogelijk in de geweldsspiraal te zitten.
 - De BVO heeft de eindverantwoording en bepaalt wat er in het stadion gebeurt, de politie daarbuiten. De politie betreedt bij eventuele incidenten het stadion op verzoek van de BVO. Dit is vastgelegd in het Convenant Betaald Voetbal Heerenveen Seizoen 2009 - 2010.
 - De BVO heeft een eigen *medical group*.
 - Afhandeling van verdachten vindt plaats op het politiebureau.
- 6.10 Politie en BVO gaan elke maandag met elkaar in gesprek en de politie heeft een intern voetbalgerelateerd overleg. Indien nodig (ingeval van aanhoudingen), schuift het OM bij het overleg tussen politie en BVO aan. De politie levert wekelijks een rapportage aan het OM met betrekking tot voetbalgerelateerde incidenten.

7. Aandachtspunten veiligheidsbeleid vanuit de veiligheidspartners

7.1 De aanpak van veiligheidsvraagstukken rondom voetbalwedstrijden vraagt samenwerking en afstemming tussen private (BVO) en publieke partijen (gemeente, OM en politie). In algemene zin zijn de veiligheidspartners tevreden over de samenwerking. Wel is er een aantal aandachtspunten te noemen:

- Sponsorkaarten vormen in de optiek van een aantal partijen een zwakke plek. Hierdoor komt het voor dat bezoekende supporters op diverse plaatsen in het stadion kunnen opduiken en ook kunnen personen die een stadionverbod hebben alsnog op een sponsorkaart binnenkomen. Dit heeft de laatste jaren een aantal keren tot incidenten en geweld geleid.
- Ook wordt door partijen geconstateerd dat supporters - als ze eenmaal binnen zijn - het hele stadion door kunnen lopen. Dat dit mogelijk is, hoort weliswaar bij de cultuur van de club, maar zou wel een punt van aandacht moeten zijn binnen het veiligheidsbeleid.
- Binnen het management van SC Heerenveen zou er iets meer oog mogen zijn voor veiligheidsvraagstukken gerelateerd aan het voetbal. Een voorbeeld ter illustratie: het uitdelen van kleine blikjes frisdrank na de wedstrijd is een mooie commerciële activiteit, maar dergelijke blikjes kunnen ingeval van ongeregelde heden verworden tot gevaarlijke projectielen.
- In de optiek van een aantal partners is de vrije vervoersregeling – zoals deze tot nu toe voor nagenoeg alle supporters van bezoekende clubs geldt – een aandachtspunt. Er heerst bij SC Heerenveen een cultuur die erop gericht is dat voetbal een feest moet zijn en dat iedereen welkom is, echter de realiteit gebiedt te zeggen dat dit helaas niet meer altijd mogelijk en verstandig is. Met name de druk op het centrum van de stad en de risico's nemen toe bij bepaalde wedstrijden.
- De inzet van politiepersoneel bij voetbalwedstrijden wordt in de optiek van sommigen nauwlettend in de gaten gehouden. Doel is om zo min mogelijk personeel in te zetten.
- Zoals aangegeven, is het aantal incidenten rondom wedstrijden van SC Heerenveen laag en worden er dientengevolge ook maar kleine aantallen verdachten aangehouden. Op het moment dat er aanhoudingen gedaan worden, zou de afhandeling professioneler georganiseerd kunnen worden. Regelmatig is de kwaliteit van de aanhoudingskaarten onvoldoende. Kennis van voetbalgerelateerde zaken bij de rechercheurs en een standaardprotocol bij het verhoor kunnen hier verbetering brengen.

8. Club- en gemeentespecifiek

- 8.1 Nagenoeg alle wedstrijden in Heerenveen kennen tot nu toe geen vervoersregeling die beperkend is voor de bezoekende supporters.⁴ Derhalve strijken groepen supporters regelmatig neer in horecagelegenheden in het centrum van de stad. In een aantal gevallen wordt een horecagelegenheid door bezoekers afgehuurd. Op zich is het mooi dat de bezoekende supporters ook in de stad welkom zijn, maar dit leidt soms tot verkeersproblemen en ergernissen bij de lokale supporters en bewoners. Dit heeft nog niet geleid tot incidenten.
- 8.2. Zeer positief is dat de voetbalcoördinator van de politie in de week voorafgaande aan een voetbalwedstrijd van SC Heerenveen een zogeheten 'Voetbalbericht Horeca' verstuurt. In het bericht – dat per e-mail aan alle contacten verstuurd wordt – worden de ondernemers/horecagelegenheden geïnformeerd over de op stapelstaande wedstrijd en het profiel van de supporters. Ook wordt er in de brief – indien dit nodig is – gewezen op de mogelijkheden om rechtstreeks contact te zoeken met de politie. De ervaring in Heerenveen is dat men door het informeren van de horecaondernemers als politie veel bruikbare informatie op de dag van de wedstrijd over supportersgroepen ontvangt (verblijfplaats, aantallen et cetera).

⁴. Komend seizoen zullen aan een aantal clubs wel voorwaarden wat betreft het vervoer gesteld worden.

9. Samenvatting en conclusies

- 9.1. Het bezoeken van een thuiswedstrijd van SC Heerenveen is om diverse redenen zeer prettig c.q. een feest. Supporters – ook van de bezoekende club – worden gastvrij ontvangen in een mooi, altijd uitverkocht en modern stadion. De gastvrijheid in Heerenveen is dermate groot dat bij nagenoeg alle wedstrijden ook de supporters van de bezoekende club – doordat er nauwelijks vervoersbeperkingen zijn – voor de wedstrijd in de stad iets kunnen drinken en na de wedstrijd zonder veel restricties Heerenveen kunnen verlaten.

De samenwerking tussen de Gemeente, BVO, politie en OM is goed en kenmerkt zich door korte lijnen en zakelijke en inhoudelijk goede overleggen (zie 3).

Zowel door de BVO als door de politie wordt er zeer professioneel gebriefd en ook 'het voetbalbericht Horeca' is een instrument dat noemenswaardig is (zie 8.2).

Zowel de politie als de BVO doet er veel aan om lastige, wetsovertredende supporters zo snel mogelijk uit de anonimiteit te halen en op hun gedrag aan te spreken. Indien nodig worden supporters na gewaarschuwd te zijn van wedstrijdbezoeken uitgesloten.

- 9.2 Op basis van de uitgevoerde audits is er ook een aantal aandachtspunten die achtereenvolgens kort genoemd worden met een verwijzing naar de betreffende paragraaf in het rapport:

- De parkeerruimte rondom het stadion is aan de krappe kant en de aan- en afvoer van verkeer verdienen aandacht (5.3)
- In deze rapportage wordt er een aantal verbeterpunten ten aanzien van het regime in het stadion gemaakt. Eenmaal binnen is het – met uitzondering van het bezoekersvak – eenvoudig om in alle gedeelten van het stadion te komen. Een verscherping van de controle door stewards is gewenst. Ook is het voor bezoekers te eenvoudig – indien ze dat zouden willen – om over het lexaan te komen (5.5).
- Het management van de BVO zou iets meer oog moeten hebben voor veiligheidsvraagstukken gerelateerd aan het voetbal. Zo is de verstrekking van sponsorkaarten in het kader van veiligheid een aandachtspunt en zijn niet alle commerciële activiteiten goed doordacht vanuit een veiligheidsperspectief (7.1).
- Bij een aantal wedstrijden (afhankelijk van het risicogehalte) zal ook SC Heerenveen na moeten gaan denken over combivervoer omdat er anders mogelijk onnodige problemen met thuis supporters en bewoners en verkeersproblemen in de stad en de stadionomgeving ontstaan (5.4).
- De commandoruimte is modern en goed en professioneel bezet. Toch is het de vraag of de onderverdeling in compartimenten bij ernstige ongeregelheden voor- of nadelig is. Het is aan te bevelen om een oefening onder druk uit te voeren om te kijken of dit leidt tot verbeterpunten voor de inrichting. Met name het geringe zicht van de stadioncommandant op de camerabeelden lijkt op voorhand een aandachtspunt (5.6).
- De afhandeling van verdachten door de politie dient een kwaliteitsimpuls te krijgen (7.1)

Bijlage - verantwoording Audit

Geïnterviewde personen

Marja Doosje (Politie)	Teamchef Heerenveen/operationeel commandant
Roelof de Graaf (OM)	Officier van Justitie
Renate Hogeterp (Gemeente)	Specialist veiligheid rampenbeheersing/beleidsadviseur brandweer
Peter de Jonge (Gemeente)	Burgemeester
Jan Kraak (Politie)	Voetbalcoördinator
Wim Sikkema (OM)	Senior parketsecretaris
Anna Teuben (Gemeente)	Beleidsadviseur openbare orde & veiligheid/specialist veiligheid openbare orde
Gerard van der Weij (Politie)	Operationeel commandant
Jan Wind (BVO)	Manager security & safety

Geraadpleegde documenten

'Burgemeestersbrief'
Convenant Betaald Voetbal Heerenveen 2009-2010
Draaiboek Veiligheidsorganisatie
Horecabrief
Inzetplan laatste twee A-wedstrijden
Inzetplan laatste twee B-wedstrijden
Inzetplan B++ wedstrijd
Notulen Veiligheidsoverleggen
Plattegrond Abe Lenstra Stadion
Plattegrond Centrum Heerenveen
Veiligheidsverklaring 2009-2010
VoetbalVolgSysteem (VVS): uitsluitingen, thuisgedrag en uitgedrag

Observaties en activiteiten

Wedstrijdbezoek SC Heerenveen - Feyenoord (12 december 2009)
met als aandachtspunten:

- Briefing politie
- Commandoruimte
- Bezoekersvak
- Fouillering supporters
- Aankomst en vertrek bezoekende supporters

Wedstrijdbezoek SC Heerenveen - PSV (16 januari 2010)
met als aandachtspunten:

- Wedstrijdvoorberekening met de scheidsrechter
- Briefing stewards
- Commandoruimte
- Vak Nieuw Noord
- Fouillering supporters
- Aankomst en vertrek bezoekende supporters